

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja enkrat na mesec, in sicer 10. vsakega meseca, ter stane do konca leta 1919. 8 K, posamezna številka velja 1 K.

Inserati po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Sodna ulica šte. 11.

Vabilo na naročbo.

»Jugoslovanski Obrtnik« stopa prvič pred naše obrtnike, krščanskega svetovnega naziranja. Brez hinavstva javno priznava, da bo zastopal težnje in zahteve naših obrtnikov in da bo pod okriljem obstoječe V. L. S. skušal želje in potrebe obrtništva uveljaviti. Vsi stanovi so organizirani. Vodstvo V. L. S. je sklenilo, da izvede organizacijo svojih somišljenikov po stanovih. V ta namen so se osnovala v Ljubljani posebna tajništva, ki imajo svoje pisarne. Za naše kmetovalce obstoji kmečko tajništvo pri »Jugoslovanski kmečki zvezi«, katere glasilo je postal »Domoljub«. Za delavstvo, organizirano v »Jugoslovanski strokovni zvezi«, posluje delavsko tajništvo; strokovna zveza, izdaja delavsko glasilo »Naša Moč«. Izprevideli smo, da je eminentne važnosti, da tudi svoje obrtnike organiziramo po obrtnih zvezah, ki bodo združene v »Jugoslovanski obrtni zvezi« s sedežem v Ljubljani, Sodna ulica št. 11, kjer posluje tudi Obrtno tajništvo. Svojim obrtnikom hočemo nuditi politično izobrazbo, strokovno povzdigo in dajati potrebne informacije v pravnem, gospodarskem in političnem pogledu. Ne maramo več trpeti, da bi nam nasprotna stranke pod pretvezo nopolitičnih obrtnih društev, zadrug in korporacij odtuževali naše obrtnike in jih s to vabo pridobivali za svoje strankarske namene.

Z jasno načrtanim programom stopamo pred svoje obrtnike. Program katoliških shodov, ki vodi pri političnem delu V. L. S., je naš program. V. L. S. hoče na podlagi krščanske pravičnosti in ljubezni enako poskrbeti za vse stanove, naša dolžnost pa je, da obrtni stan posebej organiziramo in da njegove zahteve v stranki uveljavimo. Načelo, da je v skupnosti, v organizaciji moč, nas bo vodilo in nam dajalo korajžje pri našem političnem delu. Tuj nam je razredni boj stanu proti stanu, za-

vedamo se, da so stanovi drug na drugega navezani, da je treba medsebojnega podpiranja v dosego skupnih stremeljenj. Pri tem političnem delu pa ne smemo pozabiti, da odvisi gospodarski napredek obrtništva v veliki meri od političnega kurza. Zahtevali bomo, da bodo naši obrtniki zastopani v vseh javnih zborih in korporacijah. Reforma obrtnega šolstva je ena prvih in poglavitnih naših zahtev. Sodelovati hočemo pri obrtni zakonodaji in zahtevati, da se bodo sklepale take postave, ki bodo odgovarjale živlenskimi potrebami naših obrtnikov.

»Jugoslovanski Obrtnik« bo izhajal 1. vsakega meseca in bo stal do konca tega leta 8 kron. Upamo pa, da nam bo v kratkem mogoče preurediti list v tednik, zato prosimo, vse naše obrtnike, da pri listu po svojih močeh sodelujejo z nasveti, članki, informacijami in noticami. Naša poglavitna skrb pa bomo posvečali obrtni zakonodaji, šolstvu, združništvu, shodom, vaješkim domovom, strokovnim zadevam itd. Naš list bo imel posebno rubriko za objave »Prehodno gospodarskega urada«, ki je v sedanjem času velevažnega pomena za obrtni stan. V listu bomo na različna vprašanja podajali odgovore v posebni rubriki »Vprašanja in odgovori«. V rubriki »Mali oglasi« bomo priobčevali, kdo išče službe, kje je dobiti kako mesto, kje je naprodaj orodje za posamezne rokodelske obrti in drugo. Objavljali bomo važne razsodbe obrtnega sodišča s pojasnili. Dajali bomo pravne nasvete našim obrtnikom.

Obrtniki, naročajte naš list, širite in priporočajte ga med svojimi prijatelji, to je vaše stanovsko glasilo. Uredništvo.

Nova doba.

Nastopila je nova doba. Meje, ki so prej ločile jugoslovanski narod na tri dele,

so izginile. Osamosvojili in združili smo se, dobili smo svojo lastno državo.

Ali pa smo s tem tudi že dosegli svoj cilj? Ali je zdaj zajamčen našemu narodu hiter in zdrav razvoj? Da in ne! Odvisno je pač od tega, kako bomo vršili dolžnosti, ki smo jih prevzeli s tem, da smo se postavili na lastne noge.

Kakšne pa so te dolžnosti? Gospodarski položaj Slovenije v novi državi se bistveno loči od prejšnjega. Velika večina jugoslovanske države je agrarna, poljedelska. Če se je moral naš kmet še pred vojno trdo boriti za svoj obstanek, bo njegov položaj v novi državi gotovo že težavnejši. Na drugi strani pa primanjkuje v celi državi industrije in obrti. Jasno je torej, da je zlasti v Sloveniji nujno potrebna nova gospodarska orientacija. Naše gospodarstvo je treba preurediti, namesto kmetijstva, ki in kolikor se ne bo moglo obdržati, morata stopiti obrt in industrija. Kratko, Slovenija se mora in se bo industrijalizirala.

Slovenija se bo industrijalizirala. Kdo bo pa to storil? Tudi to je odvisno od nas. Ako ne bomo izvršili tega sami, bo prišel tuj kapital, pa bo izkoristil naše razmere v svoj prid ter nas bo vpregel v nov jarem, da bomo garali in delali zanj, kot smo garali v dnevih sužnosti. Tujec bo zavladal v naši deželi in državi, mesto svobodne Jugoslavije bomo imeli državo, ki bo molzna krava tujih kapitalistov. Če se to zgodi, je bilo naše veselje ob rojstvu Jugoslavije prenačljeno, zakaj sanje, ki smo jih tako skrbno gojili, se ne bodo uresničile, marveč bomo iz enega hlapčevanja prestopili v drugo.

Danes se vse vprek govori in piše o socializaciji. Kaj pa pomeni to? Čisto nakratko: Tak družabni red hočemo ustvariti, da bo imel vsakdo toliko, kolikor zasluži, zlasti, da bodo dobile delavne moči v svoje roke zemljo in ka-

pital, da bodo one odločevale v političnem in gospodarskem življenju. Kadar bomo to dosegli, bomo rekli, da je socializacija dovršena. Danes se zdi ta beseda še marsikomu gola fraza v ustih nekaterih prenapetežev ali političnih agitatorjev. Toda ves razvoj političnih in gospodarskih razmer v velikem delu Evrope kaže, da se bo socializacija zemlje in kapitala prej ali slej gotovo izvršila. Še več. Kaže se jasno in očitno, da ni več daleč čas, ko bodo delavni sloji zlepa ali pa zgrda odločno zahtevali, da se socializacija takoj izvede. Gotovo pa je, da ta reforma, kakor vsaka druga, ne bo rodila dobrih sadov, če se bo izvršila naenkrat, prenačeno in strmoglavo. Treba je torej, da zastavimo svoje najboljše moči za to, da pripravimo nujnemu in koristnemu razvoju gladko pot. Potrebno je, da se ljudje pripravijo, da bodo zmožni prevzeti najvažnejše panoge narodnega gospodarstva popolnoma v svoje roke. Ker pa se mora v sedanjih razmerah Slovenija nujno industrializirati, bodo igrali tudi pri socializaciji ravno obrtniki važno, če ne odločilno vlogo. Od njih je odvisno, kdaj in kako se bo ta reforma izvedla.

Obrtnike čakajo torej važne in pomembne naloge. Vprašanje pa je, česa jim je treba, da bodo tem nalogam tudi kos. Da jih obrtni stan, tak kot je sedaj, ne more zmagati, o tem se ne da dvomiti. Saj je bil pri nas dosedaj ravno ta stan najbolj zanemarjan, saj se ravno zanj ni nihče prav brigal in menil. Ali je bilo to prav ali ne in kdo je tega kriv, o tem ne kaže razpravljati, pač pa moramo pibiti, da po dosedanji poti ne moremo in ne smemo več dalje. Obrtniki se morajo zdramiti ter pričeti novo življenje.

Predvsem je treba več **izobrazbe**, splošne in strokovne. Dokler se naš obrtnik kulturno in strokovno ne povzpne tako visoko, da bo res zmožen zadostiti zahtevam, ki se stavijo nanj, toliko časa ne bo mogel konkurirati tovarniškim in tujim izdelkom. Konsument hoče blago, ki mu ugaja in ne vpraša toliko, odkod je in kdo ga je izdelal. Poudariti pa je treba še posebej, da je splošna izobrazba temelj strokovni izobrazbi. Le tisti obrtnik, ki je dosegel primerno stopinjo splošne izobrazbe, se more tudi strokovno povzpeti do potrebne višine. Edino on more slediti razvoju na strokovnem polju. Če mu manjka splošne izobrazbe, zaostane kmalu, daleč zadaj, ker ne more biti kos vedno menjajočim se zahtevam.

Predpogoj za izobrazbo, splošno in strokovno, je primerno šolstvo. Tega

nam je treba in zastaviti bo treba vse moči, da se že ljudska šola temu primerno preosnuje. Skrbeti pa bo treba zlasti še za primerno strokovno šolstvo. Obrtni stan brez primernih strokovnih šol je kakor sirota, zapuščena sama sebi in svoji usodi. Ker pa v vsakem posameznem kraju ne moremo vzdrževati takih šol, bo treba skrbeti tudi za strokovne tečaje, ki naj se krajevnim razmeram primerno osnujejo povsod, kjer primanjkuje strokovnih šol. K temu delu se mora pritegniti zlasti tudi ljudskošolsko učiteljstvo, kateremu naj se da prilika, da se v tej smeri izobrazi pouk v tečajih pa naj se primerno plača.

Poleg popolnejše izobrazbe je nujno potrebno, da se naša obrt **tehnično izpopolni**. Namesto ročnega obratovanja mora stopiti kolikor le mogoče v uporaba strojev. Izrabiti bo treba vodne sile, bodisi neposredno, bodisi v obliki elektrike. V posameznih strokah je treba tudi v malih obratih vpeljati, kjer pa ta ni mogoče, se mora več obratov združiti v enoto, da morejo na ta način izpopolnjevati drug drugega.

Da se vzbudi in poživí zanimanje za napredek, treba prirejati obrtne razstave, ki naj pokažejo obrtnikom cilj in pot, ki vodi do njega.

Kako pa naj obrtnik vse to doseže, kako naj zmagaja to delo? Posameznik ne more zidati šol, tudi ne prirejati tečajev. Ravnotako si poedinec največkrat ne more nabavljati strojev, vsaj večjih in popolnejših ne, še manj seveda, da bi mogel res praktično izrabiti vodno silo, ali celo postaviti si svojo lastno električno napravo. Zato je treba združenih moči, ki delajo vse za en namen in en cilj, treba je **organizacije**.

Organizacija pa je dvojna: **strokovna**, nadstrankarska, nepolitična in **stanovska**, ki je strankarska, politična. V strokovni organizaciji je obrtnik samo obrtnik in cilj, ki ga hoče s to organizacijo doseči, je, da dvigne svoj obrat kolikor mogoče visoko, da mu bo donašal kar največ dobička. V to vrsto organizacije spadajo predvsem zadruge, ki naj se ločijo po strokah ter obsegajo kvečjemu dve ali tri sorodne obrti.

Podlago zdrave in solidne strokovne (zadružne) organizacije pa je dobra **stanovska** organizacija. Obrtni stan mora igrati tudi v javnem političnem življenju važno vlogo. Edino tako si bo mogel izvojevati svoje pravice, edino tako bo mogel uresničiti svoje težnje. Jasno pa je, da v političnem življenju ne morejo biti vsi obrtniki istega mišljenja, kakor niso istega

mišljenja n. pr. delavci. Tu ne gre samo za stanovske koristi — to načelo se je v naši dobi preživelo —, marveč gre mnogokrat in največkrat za načelna vprašanja, ki segajo globoko ne le na gospodarsko, marveč tudi na kulturno polje. Zato pa je očitno, da se morajo obrtniki **stanovsko** organizirati v političnih strankah, kamor pripadajo po svojem naziranju. Edino tu morejo uspešno delovati v soglasju s svojimi načeli, kadar pa gre za zgolj stanovske koristi, se združijo ter jih v soglasju zastopajo, kakor delajo to n. pr. delavci, ki so pri nas nedvomno najpopolnejše organizirani.

Stanovska organizacija obrtnikov pa je potrebna še iz drugih razlogov. Ako hočemo, da bo strokovna organizacija res uspevala, tedaj je treba vzgojiti v obrtnikih smisel za skupnost. Iztebiti je treba tisto samoljubje, ki je dosedaj oviralo obrtnike, da se je zbal vsake tudi najmanjše zrtve, ki bi njegovim tovarišem morda obilo koristila. Dokler bo obrtnik iskal v organizaciji samo osebno koristi ter ne bo hotel zato ničesar žrtvovati, toliko časa bo sleherna strokovna (zadružna) organizacija hiralala in bolehalala. Temu pa se da odpomoči edinole z dobro stanovsko organizacijo, ki bo porabila vsa sredstva, da vzgoji v obrtnikih živ socialni čut. Zlasti pa mora ravno ta organizacija skrbeti za primeren socialni in strokovni pouk ter dajati impulz za snovanje zadrug tam, kjer so razmere zanje zrele in pripravljene. Prav iz tega razloga mora stanovska organizacija obrtnikov izdajati svoje glasilo, potom katerega naj prodoro njene ideje nele med njene somišljenike, marveč med vse, ki se zanje zanimajo.

To je torej na kratko pomen in delokrog stanovske organizacije obrtnikov. Od nje je odvisna usoda obrtnega stanu v Sloveniji in v celi Jugoslaviji. Zato pa, obrtniki, organizirajte se! Po vsej deželi snujte »obrtne zveze« in pritegnite k njim vsenaše pristase. Ne dajte se preslepiti tistim, ki prihajajo med vas govoreč o nepolitični organizaciji z namenom, da vas pritegnejo na svojo stran, da boste s svojimi glasovi podpirali njihove kapitalistične težnje.

Zavedajte se, da je nadstrankarstvo staro slepilo za nevedne; posnemajte delavce ki se že davno nič več ne pre-

pirajo o tem, da je njihova stanovska organizacija politična.

Organizirajte se, da nastopi za vas z novo organizacijo res nova doba! Dr. A. Gosar.

Za obrtni naraščaj.

Važna vprašanja se nam porajajo v naši novi skupni domovini Jugoslaviji. Med temi je brez dvoma jako važno vprašanje, kako bo v bodoče pri nas z obrtjo.

Pogled v zadnja leta pred vojno nam o nji ne nudi posebno razveseljive slike. Že so se oglašali preroki, ki so jej napovedovali skorajšnjo smrt. Ni čuda, da je ta ali oni sam zdvojil nad bodočnostjo svojega stanu ob pogledu na razvaline nekdanjega cvetečega rokodelstva, k jih je povzročila nenadoma nastopivša svetovna vojska. S kruto roko je posegla v delavnice. Obrtnik je najbolj čutil, kako so se skrčile zaloge surovin, ki jih je vojska požirala v velikem. Ključavničar ni dobil železa, čevljar usnja, krojač blaga za obleko in najpotrebnejšega sukanca. Vojska je pobrala iz njegovih delavnic domala vse delovne moči, ki so ginile na bojnih poljih. Ob vsakem prebiranju se je praznila delavnica in marsikje je moral tudi mojster sam pustiti žago, šilo, kladivo in prijeto za puško. Ostali so vajenci, pa brez pravega učitelja, in žal tudi brez potrebnega nadzorstva. Obrtne šole, središče rokodelčeve izobrazbe, je zasedlo vojaštvo.

Pridružilo pa se je še večje zlo: pomanjkanje obrtnega naraščaja. Obupne prehranjevalne razmere v mestih so ga še povečale. Obrtniku, ki je sam komaj dihal, ni bilo mogoče nositi skrbi za prehrano vajencev, ki bi jih potreboval v svoji delavnici. Militaristični državni ustroj je z mogočno silo vlekel komaj šoli odrasle dečke v tovarno, k železnici, na cesto in jih naredil težake za vse njih življenje.

Možje, ki so videli, kolika škoda bo, ako se podere tako mogočen steber srednjega stanu, ki je v resnici prava moč narodova, so že pred vojno mislili na to, kako bi se odpomoglo pomanjkanju obrtnega naraščaja. Ustanovilo se je v Ljubljani Društvo za varstvo vajencev, ki je sklenilo sezidati v Ljubljani zavod, ki bi skrbel za 200 do 300 vajencev. Toda vojska, ki je uničila toliko lepih načrtov, je prekrizala začasno tudi tega, vendar pa je društvo uvidevajoč živo potrebo po odpomoci vključ težkim razmeram skupno z Zavodom za pospeševanje obrtni na Kranjskem in s pomočjo šk. ordinariata v Ljubljani ustano-

vilo v Ljubljani provizoričen Vajeniški dom, v katerem se skrbi za nadzorstvo in celotno vzgojo obrtnih vajencev.

Vojna je minula; v nov težko pričakovan čas stopamo. Ali naj ne bo ta doba tudi doba povzdige naše obrti? Smelo smemo pričakovati, da se bo v novi mladi državi, ki še ni vprežena pod jarem velekapitalistične industrije, modernim razmeram prilagoden in dobro organizirano obrtništvo znova pomladilo in še lepše uspevalo. Zato slovenski starši, ne silite otrok v tovarne, na cesto ali v šole, ako morda čutijo veselje do obrti. Ne strašite se žrtev, ki jih morda morate doprinesiti skozi troje ali četvero let, da se sin izuči v dobrega pomočnika in v samostojnega mojstra.

V Vajeniškem domu v Ljubljani, kjer je za vajence preskrbljeno z dobro vzgojo in najpotrebnejšim strokovnim poukom, ki ga zlasti sedaj ob pomanjkanju obrtnih šol isti posebno pogrešajo, je prostih še nekaj mest za vajence, ki bi se pod njegovim okriljem pri dobrih mojstrih izučili obrti. Prošnje je naslavljeni na Društvo za varstvo vajencev v Ljubljani, Komenskega ulica št. 12.

Društvo pa priporočamo v podporo vsem prijateljem naše mladine.

Obrtna strokovna in stanovska organizacija.

Mali obrtnik je slabič, ki mora iskati moči v združenju. Brez tega si ne bo nikdar opomogel in tudi če bi ga država izdatno podpirala, glavnega, česar mu je treba, gospodarske samostojnosti in neodvisnosti mu ne more dati. Tu velja načelo samopomoči.

Značilno za naše razmere pa je, da kljub vsej potrebi, niti obrtniki sami, niti drugi merodajni činitelji niso prav na jasnem, kako naj se obrtnik organizira. To je sicer otročja bolezen, pojav, ki se vedno ponavlja, kjer in kadar koli se snujejo nove, do tedaj še nepoznane, ali vsaj neudomačene organizacije, vendar je gotovo potrebno, da se resno potrudimo, da to prehodno dobo čimprej prekoravimo. Potreba, da ustvarimo na obrtnem polju solidno in trajno organizacijo, je tako nujna, da se nikakor ne moremo zadovoljiti s poskusi, ali pa celo dopustiti, da bi ta ali oni nejasnost v tem oziru izrabljali v strankarske namene, ter skušal pritegniti nezavedne in nepoučene obrtnike na eno ali drugo stran, kamor po svojih nazorih dejanski ne spadajo.

Kakor povsod moramo tudi pri obrtnikih ločiti dvojne težnje. Na eni strani stremi vsak obrtnik za tem, da zboljša kolikor mogoče svoj zasebno-gospodarski položaj, na drugi pa hoče uživati tudi v javnem, pol. in gospodarskem življenju vse pravice, ki odgovarjajo modernim nazorom v družabnem redu. Ker pa posameznik niti na eni niti na drugi strani ne more sam iz lastne moči doseči svojega cilja, se jih mora strniti po več v enoto, da potem z združenimi močmi delajo za svoj namen. Potrebna je torej dvojna organizacija, ena, ki stremi po zboljšanju zasebno-gospodarskega položaja svojih članov in druga, ki naj jim pomore v javnem življenju do prave veljave in moči. Prvo organizacijo nazivljamo strokovno, drugo pa stanovsko. Iz namena strokovne organizacije sledi, da gre pri njej predvsem za sredstva in pomočke, s katerimi javno življenje nima neposrednega stika. N. pr. v kraju je 10 mizarjev, izmed katerih ne premore niti eden toliko, da bi si mogel nabaviti vsaj najnujnejše stroje, vseh 10 skupaj pa si na združni podlagi lahko napravi skupno delavnico za strojno delo. To zasebno gospodarsko velevažno podjetje nima z javnim političnim in gospodarskim življenjem nikake neposredne zveze. Zato je tudi jasno, da pri snovanju te vrste organizacije politični in strankarski motivi ne smejo igrati nikake odločilne vloge. Za vzgled so nam tu prav lahko delavske organizacije, kjer se delitev med stanovsko in strokovno organizacijo sicer ne da tako dosledno izvesti, kjer pa kljub temu opazimo, da nastopa delavstvo, ki je stanovsko organizirano v nasprotujočih si strankah, v strokovnih vprašanjih popolnoma solidarno in enotno. Kakor vidimo pri delavstvu, ravno tako morejo in morajo biti — ako hočejo doseči svoj cilj — tudi obrtniki v strokovnih vprašanjih solidarni. Zato njihova strokovna organizacija, njihove zadruge nesmejo biti politične, marveč nepolitične, nadstrankarske. Mizar-ska, čevljarska ali kakršnakoli sibi druga ni in ne sme biti strankarsko politično društvo, marveč naj združuje v sebi poštene in delavne obrtnike poedinih strok, brez ozira na njihovo politično naziranje in prepričanje. —

Pripomniti pa bi bilo še, da imajo pravi smisel predvsem take obrtne zadruge, ki združujejo v sebi le obrtnike ene in iste, ali kvečjemu dveh sorodnih strok. Splošne obrtne zadruge, h katerim so pripadali obrtniki naj-

različnejših, mnogokrat nasprotujočih si panog, se niso obnesle, ker so se zlasti, za sedanjo dobo, ko so prevzele njihove naloge druge institucije, popolnoma preživele.

Delokrog strokovne organizacije je torej precej ozek in tudi dovolj jasno omejen. Drugače pa je pri stanovski organizaciji. Obrtnika kot takega ne zanimajo samo gospodarska, marveč tudi politična in kulturna vprašanja. Tu ne gre edino za gnotne koristi, temveč ravno tako tudi za socialno stališče obrtnega stanu sploh. Zato se delokrog stanovske organizacije, ki hoče vse te koristi in pravice obrtnega stanu uveljaviti ravna po vsakokratnih gospodarskih in političnih razmerah ter je od njih bistveno odvisen.

Iz tega pa sledi, da stanovska organizacija obrtnikov ne more biti tako enotna in nadstrankarska, kot strokovna. Tu se nazorji križajo, ako ne v vseh, pa vsaj v mnogih bistvenih vprašanjih. Že v splošno gospodarskem oziru bi bilo težko doseči soglasje med veliko večino vseh obrtnikov, še mnogo manj pa seveda v raznih političnih in kulturnih vprašanjih, ki segajo mnogokrat prav daleč na gospodarsko polje. Zato si tudi enotne obrtne stanovsko-politične stranke ne moremo misliti, vsaj za daljšo dobo ne. Take stranke morejo obstojati edino tedaj, če so dovolj močne, da pritegnejo nase gospodarsko in politično nadvlado v državi. Ni še dolgo tega, ko je to bilo mogoče, toda dandanes smemo upati, da je nadvladi enega stanu v državi nad vsemi drugimi odbila zadnja ura. Sedaj se morajo gospodarske in politične razmere urediti med zastopniki vseh stanov in vseh naziranj. Ker torej ne gre za nadvlado enega stanu, marveč za kompromis, ki naj obsega najrazličnejše točke, ne le gospodarskega, temveč tudi političnega in kulturnega programa vseh stanov in vseh strank, je popolnoma umevno, da se tisti, ki soglašajo v kar največ in najvažnejših točkah, združujejo v političnih strankah, brez ozira na to ali pripadajo istemu stanu ali ne. Tako nastajajo politične stranke in struje, ki obsegajo somišljenike vseh stanov. Obratno pa moramo reči, da je tudi edino prav, ako se pripadniki različnih stanov organizirajo v političnih strankah, kamor spadajo po svojem naziranju in prepričanju v važnih gospodarskih, političnih in kulturnih vprašanjih.

To velja naravno tudi za obrtnika. Vsak izmed njih naj se organizira v stranki, kamor spada po svojem prepričanju in naziranju, kajti da bi se vsled tega, ker je obrtnik, odrekel sodelovanje v javnem

gospodarskem, političnem in kulturnem življenju, nato ni misliti in tega tudi ne moremo od nikogar terjati. Svoje specifično obrtniške zmožnosti naj obrtnik razvije in pokaže v svoji strokovni organizaciji, v zadrugi, ki bodi nepolitična in nadstrankarska, kot obrtnik ter državljan in član človeške družbe obenem, da mora biti pristash ene ali druge politične stranke, drugače ne bo imel veljave, ter ga ne bo nihče spoštoval.

Strankarsko-politična stanovska organizacija obrtnikov pa nikakor ne izključuje, da bi, koder gre za zgolj stanovske koristi, nastopali vsi obrtniki solidarno. Nasprotno, čimbolje bodo obrtniki organizirani v političnih strankah, tem lažje bodo dosegli, da bodo vse stranke zastopale njihove upravičene koristi.

Strankarsko-politična stanovska organizacija obrtnikov je tudi podlaga za dobro strokovno organizacijo, kajti edino strankarsko discipliniran obrtnik bo res dober zadrugar ter bo imel dovolj smisla za skupne koristi, da ne bo iskal samo osebnega dobička.

Nujnost in pomen strankarsko-politične organizacije obrtnikov sta torej jasna.

Želeti moramo le, da se naš obrtni stan v tem smislu v okviru obstoječih političnih strank čimprej organizira ter si tako pomore do prave veljave in resnega vpoštevanja. Dolžnost vseh strank, ki vabijo v svoje vrste tudi obrtnike, pa je, da pri tem odkrito pokažejo svojo barvo. Zatajevanje političnega značaja obrtno-stanovske organizacije se bo prej ali slej razkrilo kot goljufija, ki bo zvalilo nezaupanje in razkol v obrtni organizaciji, ki ne bo škodil samo dotični stranki, marveč tudi obrtnikom samim. Tudi tu velja poštenje nad vse.

Dr. A. Gosar:

Valutno vprašanje.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je sklicala na 13. marca zastopnike denarnih zavodov, trgovine, industrije in obrta iz vse Slovenije na posvetovanje o valutnem vprašanju. Udeležba je bila jako mnogobrojna. Prisotni so bili tudi zastopniki deželne vlade, na čelu jim deželni predsednik g. dr. Brejc, ter zastopnik trgovske in obrtniške kamore v Zagrebu g. dr. Juraž Vrbanić. Razprave, ki jih je vodil zbornični predsednik g. Ivan Knez, so trajale dve in pol ure ter dovedle do popolnega soglasja udeležencev. Soglasno so se sklenile naslednje resolucije, ki se predlože odločilnim činiteljem:

1. Prepričani, da je ureditev našega valutarnega problema najnujnejše naše narodno, gospodarsko vprašanje, ki zadeva najvitalnejše interese celokupnega našega prebivalstva, ter z ozirom na to, da je žigosanje bankovcev Avstro-ogrske banke na našem ozemlju tako primitivno izvedeno in tako brez vsake kautice zoper ponarejevanje, da obstoji nevarnost, da se iz drugih ozemelj vtihotapijo ogromne množine takega papirnatega denarja, se izrekajo zbrani zastopniki za takojšnjo **izmenjavo žigosanih bankovcev z novim državnim denarjem.**

2. Istočasno protestirajo zoper lanciranje vesti in poizkuse, da bi se že sedaj po naredlenem potu brez vsakega temelja in upravičenosti določila relacija izmenjave 1 za 2^{1/2} ali celo za 3 ter zahtevajo, naj se novi državni denar zamenja v razmerju 1 : 1.

3. Nov državni denar naj izključno cirkulira v celem ozemlju države SHS; prepove naj se vsaka kupčija z drugim denarjem, bodisi s franki, kronami, dinarji itd. in ustanove naj se takoj devizne centrale na sedežih pokrajinskih vlad, ki bodo edino smele kupovati in oddajati valute in devizo.

4. Stremi naj se za tem, da se notranja vrednost našega denarja na svetovnem trgu viša z omejevanjem uvoza, zlasti luksurijskih predmetov, in s pospeševanjem izvoza, dajoč impuls pridobitnim domačim energijam k najkrepkejšemu delu, **ker more edino naša gospodarska moč in zvišana produkcija ustanoviti ugodno razmerje nasproti tujemu denarju;** v notranjosti pa konsolidirajmo naše uredbe, zlasti kar se tiče naše **davčne politike.**

5. Ker na našem ozemlju danes kroži nekaj nad 3 milijarde kron in ta obilica papirnatega denarja povzroča, četudi ne sama, draginjo in gospodarsko letargijo, priporočamo, naj se ob priliki zamenjave žigosanih kron z novim državnim denarjem en del žigosanih bankovcev pridrži kot **državno posojilo**, s čimer bi se na eni strani znižala inflacija, na drugi strani pa zasigurala poznejša oddaja premoženja pri posestnikih gotovine.

Vzporedno s tem naj se takoj vse potrebno ukrene, da se energično pobira **dalek na vojne dobičke** in naj se sklene **oddaja premoženja**, ki naj v prvi vrsti zadene progresivno vse one, ki so si v vojski pridobili velika imetja.

Zasledujejo naj se z največjo pozornostjo valutarne odredbe vseh držav, ki so nastale na ozemlju bivše avstro-ogrske monarhije in v kolikor se pokaže, da dosega svoj namen, naj se uvedejo pri nas.

6. Z ozirom na dejstvo, da v avstrijskih ali ogrskih vojnih posojilih v naši državi naložen denar obsega po večjem delu pupilarni denar, ustanove in vloge pri majhnih domačih denarnih zavodih in bi anuliranje teh posojil imelo katastrofalne posledice, sedanja negotovost pa pospešuje tudi nedopustno zakotno trgovanje s temi efekti, predlagamo, naj se **popiše vse vojno posojilo** v našem ozemlju in se interesente pomiri glede usode tega posojila.

7. Dodatno je bilo še sklenjeno, naprositi vlado, naj da navodila naši komisiji pri Avstro-Ogrski banki v ta namen, da se **prepreči nadaljnje tiskanje bankovcev**.

Prošnje za demobilizacijski material.

Vse take prošnje je odstopila deželna vlada za Slovenijo v rešitev Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, Sodna ulica št. 1, ki je bila ustanovljena z naredbo Uradni list št. 45, z dne 1. februarja 1919. Glede reševanja vloženih prošenj in vlaganja novih, razglasa navedena komisija sledeče:

Izključno pravico dodeljevanja demobilizacijskega materiala, v kolikor to ni izrečno vojaški material, kakor n. pr. municija, orožje in vojaška oprema, ima Gospodarska komisija v Ljubljani, ki ustanavlja za kraje, kjer se nahajajo večje množine demobilizacijskega blaga, posebne krajevne komisije, ki potem poslujejo v lastnem delokrogu po navodilih komisije v Ljubljani. Nekolekovane prošnje za demobilizacijski material naj se vlagajo izključno le pri Gospodarski komisiji v Ljubljani, kjer obstojajo krajevne komisije, tudi pri teh. Vsaka prošnja mora imeti navedeno:

1. natančno ime in naslov dotičnika, ki hoče kak material dobiti;

2. utemeljitev nujnosti potrebe in ali ga rabi za svojo lastno potrebo kot direktni uporabnik, ali pa le posredno. Prošnje direktnih uporabnikov se bodo upoštevale v prvi vrsti, in šele potem drugi prosilci. Trgovci bodo zamogli dobiti demobilizacijsko blago le v slučajih, ako se ne oglašajo direktni uporabniki, oziroma tudi na razpisanih dražbah demobilizacijskega blaga.

3. Navede naj se tudi kraj, oziroma skladišče, kjer se zaželeno blago nahaja, ako je prosilcu znano.

4. Stroji sploh in dragocenejši predmeti se bodo oddajali le pod pogojem, da jih bo kupec rabil najmanj skozi dve leti; če jih hoče prej odprodati, mora dobiti za to

dovoljenje Gospodarska komisija, ki si bo v takih slučajih pridržala pravico razpolaganja.

Na splošno se opozori še na sledeče:

Vsak dodeljen material mora biti pred dodelitvijo ali vsaj pred prevzetjem ocenjen in mora biti kupna vsota vplačana, preden zamore kupec odvzeti svoj material. Kupec se mora zavezati, da spravi kupljeno blago v gotovem, sporazumno z njim določenem terminu, ker ne prevzame poznejše gospodarska komisija nobene odgovornosti več.

Gotove vrste blago se bo oddajalo le dobrodelnim in kulturnim zavodom, kakor n. pr. glasbila in drugo.

Vstop v skladišča demobilizacijskega materiala je v splošno prepovedan. V posebnih slučajih pa izdaja taka dovoljenja le Gospodarska komisija v Ljubljani in lokalne komisije, kjer so ustanovljene.

Že vložene prošnje se rešujejo pri važnejših predmetih v sejah Gospodarske komisije, sicer pa po predsedniku komisije. Prošnje, katerim manjka podlaga v smislu navedenih točk, bodo ostale nerešene. Zlasti se ne bodo upoštevale prošnje na splošno sestavljene, ki ne povedo, katere predmete in kolikšno množino da zahteva prosilec, kakor n. pr.: »Rabim nekaj kovaškega orodja...« »Rabim kmetijske stroje...« »Prosim, da mi sporočite, če mi jih morete prodati...« Vse take prošnje bodo ostale brez uspeha, ker Gospodarska komisija nima časa izpraševati posameznih prosilcev in jih obveščati, kateri predmeti da bi bili zanje prikladni. Taki prosilci naj se zglasijo pri dražbah, ki bodo razpisane za posamezna skladišča ali pa za posamezne skupine predmetov, n. pr. poljsko orodje, železne surovine ali kaj sličnega, kakor nanese prilika.

Naše obrtno šolstvo.

Prvi pogoj pri vsakem obrtniku je izobrazba. Tukaj mislimo na teoretično izobrazbo, katero si mora obrtnik prisvojiti že kot učenec ali kot pomočnik izven delavnice. To je znanje, za katero njegov učni mojster ne more skrbeti, ampak mora gledati, da si jo drugače pridobi.

Gotovo bomo morali v naši novi državi skrbeti, da se izvede reorganizacija ljudskega šolstva. In tukaj bode treba gledati, da se to tako uredi, kjer so obrtni ali delavski sloji precej naseljeni, posebno še v malih mestih, trgih in industrijskih krajih, da se že v početnih razredih temu primerno zasnuje pouk.

Dalje bode treba preskrbeti, da se v teh krajih napravijo meščanske šole, kajti ravno najlepši čas od 12. do 15. leta, ko še dečki niso za pouk v obrti godni, se nimajo kam obrniti. In če tudi je kdo srečnejši, da ga roditelji pošljejo v bližnje mesto, obiskovati mora šole, ki mu za poznejšo dobo ne koristijo, kot bi mu, ako bi obiskoval meščanske šole. Poleg tega se mu pa tu tudi nudi nevarnost, da se izgubi in se že takorekoč pogospodi in potem noče iti iz druge ali tretje gimnazije v delavnico, dočim bi pri gori navedenem načinu šolstva bilo za to preskrbljeno, da se mladi ljudje vzgajajo za obrtnika ali trgovca. Zelo pomembne bodo tudi strokovne šole. V vsakem kraju, kjer se vrše v večji meri kake posebne obrti, naj bi se osnovala temu primerne strokovne šole. Ker pa so potrebe nujne, moramo vzeti, ki so nam nastale vsled krivde prejšnje avstrijske vlade, izpopolniti čimprej. Veliko bi se dalo doseči s takozvanimi obrtnimi tečaji. V te tečaje, ki naj bi se vršili v primernem letnem času, naj bi imeli dostop že starejši, torej pomočniki ali mladi mojstri. Tu naj bi se jim nudila prilika, da vsaj nekoliko izpopolnijo, kar jim prej ne po lastni krivdi ni bilo mogoče. Učni načrt na takih tečajih, naj bi bil tako prirojen, da bi zaključeval z eno ali večletnimi tečaji neko višino znanja, ki ga dotičnik rabi za izpopolnitev v svojem poklicu. Izkazalo se je, da se ravno potom takih obrtnih tečajev, ki jih obiskujejo ljudje, ki praktični del znanja že obvladajo, da doseči v primerno kratkem času izredno ugodne uspehe.

In kaj pa obrtno nadaljevalne šole? Za te je bilo pod režijo prejšnje avstrijske vlade res žalostno. Vzdrževale so se od podpor države, dežele, občine, trg. obrtne zbornice i. dr. Največkrat so te podpore kar namah usahnile in niti učitelji že za služenega honorarja niso dobili izplača-

Obrtniki!

**Snujte „Obrtne zveze“ in
zahtevajte pravila pri
Obrtnem tajništvu V. L. S.
v Ljubljani,
Sodna ulica št. 11.**

nega. Obligatne te šole niso bile. Ustanovitve je bila odvisna od dobre volje kakega gori navedenega faktorja. Tudi pouk je bil precej neenoten; in potem je prišla vojna, celih pet let se skoro ni poučevalo; imamo torej celi dve generaciji obrtnih učencev brez najmanjšega teoretičnega znanja.

Če je kaj potreba v naši novi državi, je to, da se čimprej uredijo te razmere. Seveda jih je urediti tako, da bodo odgovarjale sedanjim razmeram.

Obrtna vojno-kreditna pomoč!

Narodna vlada SHS v Ljubljani je v svoji 46. seji z dne 15. januarja 1919 povelila sedanjemu »Uradu za pospeševanje obrti SHS v Ljubljani« izvršitev in vodstvo »obratno vojnokreditne pomoči« za celo območje narodne vlade.

Obrtna vojno kreditna pomoč bo dovoljevala manj imovitim obrtnikom srednjega stanu posojila pod olajšanimi pogoji do višine K 4000. — Upoštevalo se bode obrtnike, ki so v sedanji vojni odšli v vojaško službo, ali so kot civilne osebe opravljali vojaška dela, kakor tudi vdove in nedoletne potomce obrtnikov, ki so pri izvrševanju vojaške službe izgubili svoje življenje, a se njihov obrt nadaljuje na račun njihovih vdov in nedoletnih otrok.

Obrestna mera posojila ne sme z vsemi postranskimi pristojbinami presegati 4 odstotke. Prvo leto ostane lahko posojilo brez obresti.

Posojilo bo treba vrniti najkasneje v 11 letih. V prvem letu se dolжник lahko oprosti vsakega vračila glavnice. Glavnični obroki se smejo za prvo vračilno leto nižje odmeriti, če dolжник izpolnjuje svoje obveznosti, je posojilo neodpovedljivo.

Namesto v gotovini se pomožni kredit lahko dovoli tudi z nabovo surovin, stroja ali oprave za delavnico.

Za vložitev prošnje je dovoljen rok dveh let potem, ko je prosilec prestopil v svoj prejšnji pridobitni stan, oziroma ko je bila popolnoma dokončana demobilizacija.

Sredstva za financiranje te pomožne akcije naj bi dobavljala kranjska deželna banka v Ljubljani. Po dogovoru med bivšim ministrstvom za javna dela na Dunaju, kranjskim deželnim odborom, občinami ter trgovsko in obrtniško zbornico za Kranjsko je jamčila država za 75%, dežela za 15%, trgovska in obrtniška zbornica za 3% morebitnih izgub pri glavnici in doplačil k obrestim, ako bi krajevni činitelji (občine, denarni zavodi, posamezniki itd.) jamčili za 7 odstotkov.

Da se ta akcija radi preobrta ne bi onemogočila, je narodna vlada SHS v Ljubljani v svoji 46. seji z dne 15. januarja 1919 sklenila sledeče:

»Pomožna akcija za pomoč po vojni prizadetim obrtnikom se sprejme v obliki, kakor je bila dogovorjena po predlogih »Zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani« med bivšim ministrstvom za javna dela na Dunaju, deželnim odborom kranjskim in občinami. Z likvidacijo štajerskega deželnega odbora se bodo napravili potrebni dogovori tudi glede Spodnje Štajerske. Po izvršeni likvidaciji deželnih odborov naj prevzamejo lokalni činitelji, občine, trgovske in obrtniške zbornice skupno 25% jamstva.«

Kakor hitro bo dovoljen primeren kredit bomo z akcijo takoj pričeli. Časopisi bodo tozadevno obvestilo pravočasno objavili.

Strokovna izobrazba.

Nedvomno moramo pomanjkanje strokovne izobrazbe prištevati med glavne vzroke, ki so krivi, da ima obrtni stan pri nas tako malo veljave in tako malo gospodarske in politične moči. Pomanjkanje strokovne izobrazbe je bilo vzrok, da naš mali obrtnik pred vojno ni mogel tekmovali z mnogimi tovarniškimi izdelki, katerim bi sicer lahko kljuboval, to pomanjkanje je odganjalo ravno najboljše naročnike in odjemalce od malih obrtnikov na deželi k bogatim in solidnim firmam v mestu, največkrat pa v tujino, kamor so pošiljali za svoje potrebščine visoke vsote. Malemu obrtniku so radi tega ostala le popravila ter zasilna in manj važna, zato pa tudi slabše plačana dela. Naravno je torej, da je životaril v revščini in pomanjkanju, ter si ni mogel opomoči.

Spoznanje je prvi korak k poboljšanju, pravi pregovor. Zato hočemo odkrito in brez ovinkov pokazati, da je tožba o pomanjkanju strokovne izobrazbe pri naših malih obrtnikih popolnoma upravičena. Poštena beseda v tem oziru naj vodi k pravemu spoznanju in po njem k zboljšanju razmer.

Oglejmo si torej po vrsti nekaj zgledov! Ako se ti ponudi, da dobiš za obleko lepo in dobro blago, potem je največja skrb, kje dobiti krojača, ki ti bo obleko napravil, da ti bo res pristojala. Na deželi moreš med desetimi slučajmi računati komaj na enega, da boš z obleko res zadovoljen. — Ali, oženil si se, ali se boš, pa si hočeš napraviti primerno opravo za svoje stanovanje, ki naj bo preprosta in skromna, pa vendar okusna in čedna. Morda imaš

celo načrt zanjo. Toda kje boš dobil na deželi mizarja, ki bi ti jo napravil res po načrtu, tako kot želiš? Pač, nekaj jih je, toda to so izjeme, in sicer redke izjeme. — Postaviti si hočeš novo hišo. Imeti želiš skromen, ne predrag, pa praktično in okusno urejen dom. To je delo, kateremu bi moral biti kos vsak stavbni mojster in vendar ti upravičeno častitamo, ako se ti je posrečilo v tvoji občini ali saj v tvojem okraju dobiti takega mojstra. Morda ugovarjate, toda to dokazuje le, da si pri nas dandanes velika večina ljudi niti ni na jasnem, kaj se to pravi: skromen, pa praktično in okusno urejen dom. Večina misli pri tem na moderno škatljo, ki mnogokrat ni praktična, skoro nikdar pa ne okusna. — Toda, naj zadostuje! Takih in enakih zgledov, ki jasno pričajo o pomanjkanju strokovne izobrazbe med našimi obrtniki, bi lahko navedli celo vrsto, v kateri bi bile zastopane skoro vse najrazličnejše stroke.

To je torej jasno. Vprašanje pa je, kako odpomoči temu nedostatku, kako dvigniti izobrazbo naših obrtnikov?

Odgovor je na prvi videz lahek. Dajmo obrtnikom strokovnih šol, pa se bodo izobrazili in izpopolnili, tako da bodo kos svojim nalogam! Kakor pa je to na prvi pogled popolnoma res, v resnici vendarle ni povsem tako.

Najprej je treba pomisliti, da se mala obrt deli v dolgo vrsto najrazličnejših strok, ki mnogokrat nimajo prav nič skupnega in da so obrtniki, ki pripadajo vsem možnim strokam, raztreseni po vsej deželi. Jasno je vsled tega, da moramo upati na strokovne šole, kjer se bodo poučevale vsaj najvažnejše obrtne stroke, edino le v važnejših mestih ter morda nekaterih večjih trgih. Pa tudi to se bo dalo šele polagoma, tekom več let izyršiti. Saj še kmetijskih šol najbrž ne bomo imeli v vsaki večji občini, čeprav je kmetijstvo enotno in bistveno povsod enako. Koliko težje si bomo tedaj misliti, da bi kedaj prišla doba, ko bo lahko vsak obrtnik v svojem kraju obiskoval svojo strokovno šolo!

Že iz tega sledi, da bodo obrtne strokovne šole neposredno koristile, predvsem le obrtnikom po mestih in večjih krajih, kjer jih bo pač mogoče ustanoviti. Po deželski obrtnik, ki je pravzaprav še najbolj navezan sam nase, ter na svoje neznanje, pa ne bo imel od njih posebnih koristi, vsaj neposredno ne. Upoštevati je treba namreč tudi dejstvo, da prav znaten odstotek vseh vajencev nima potrebnih sredstev, da bi se mogli iti učiti v mesto, ali sploh v tuj kraj, kjer bi imeli priliko obiskovati strokovno šolo.

(Konec.)

Obrtniki - somišljeniki! Agitirajte za naš list, širite ga med prijatelji in znanci!

Razno.

Kočevski, ribniški in velikolaški okraj.

Vsi rešetarji, obodarji, škafarji in izdelovalci lesenega orodja, izdelovalci zobtrebcev itd., sploh vsi izdelovalci lesenega blaga naj zanesljivo takoj javijo skupaj po vaseh ali pa vsak posamezno v pismu ali dopisnici g. poslancu Karolu Škulju v Dolenji vasi pri Ribnici svoje naslove. Krošnjari naj javijo, kam so hodili krošnjari! Kako dolgo na leto? V katerih mesecih? Ali sami ali s pomočnikom ali učenecem? — Koliko domačih se še peča doma z izdelavo lesene robe, ki ne gredo krošnjari? — Obodarji in rešetarji naj sporoče, kako izdelujejo svoje blago — ali sami ali s pomočniki? Kam oddajajo svoje blago? Odkod dobivajo les? Isto velja tudi za škafarje in vse drugo! Zadeva je nujna. Gre za korist domače obrti in obrtnikov samih, župni uradi in županstva, kakor tudi vsi prijatelji domače obrti se naprošajo, da obvestijo ljudi o tej prošnji. Je zelo važno!

Zadruga zidarskih mojstrov v Sloveniji s sedežem v Ljubljani se je ustanovila. — Važno je, da se ta obrt reorganizira. Na tem polju smo ravno mi Slovenci zelo trpeli. Vsa večja podjetja te vrste so bila pri nas v nam neprijaznih rokah. Pa tudi manjši obrtniki so se naseljevali vsaj v letnih sezonah — ponajveč Italijani — ter odšli v jeseni z lepimi denarci čez mejo. Precej vzroka je bilo iskati v tem, da smo bili domačini neorganizirani. Take organizacije nam je danes čimbolj potreba. Potrebno nam je združevanje v svrhu prevzetja večjih del, za nabavo prepotrebne materiala ter vzgojitev naraščaja. Material moramo direktno nabavljati, ne pa po raznih nepoklicanih spekulantih, ki nas nesramno odirajo. Istotako moramo skrbeti za naš naraščaj. Splošna prislova je, da je Italijan najboljši zidar. Gotovo pa je, da so tudi naši ljudje spretni za to, treba jih je le priučiti in voditi. Sedaj imamo obrtne šole. Ustanoviti jih moramo še več, tako, da dobimo dovolj spretnih ljudi in da ne bomo navezani več na dozdevno izobražene tujce, posebno pa ne na nam sovražne Italijane. Enake organizacije nameravajo baje napraviti tudi drugi stavbni obrtniki.

Iz Beograda. Tudi srbski in hrvaški obrtniki in trgovci se gibljejo. Dne 9. aprila t. l. se je vršil v prostorih Obrtne zbornice v Beogradu razgovor obrtnikov vseh treh bratskih narodov. Slovence je zastopal g. Ivan Ogrin. Dogovorilo se je radi skupnega nastopa pri vseh obrti se tikajočih zadevah. V doglednem času bo treba preurediti obrtni red, obrtno šolstvo, trgovskoobrtne zbornice in nebroj drugih zadev, ki se tičejo povzdige obrti in trgovine. Le v skupnem nastopu nam je uspeh zjamčen.

Obrt na Hrvatskem. Hrvatska je zadnja leta pred vojno v obrti precej napredovala. Središče obrtnega gibanja je bilo v Zagrebu. Obrtniki so se pričeli združevati v raznih obrtnih zadrugah, ki so imele stro-

kovno produktivni značaj. Edino tako so zamogli vsaj deloma slediti svojim tekmečem, ki so bili povečini judje, katerih posebno na Hrvatskem ne manjka. To je nauk tudi za nas, če hočemo napredovati. Prva potreba je organizacija, politična in strokovna.

Carinska preosnova. Dne 10. aprila se je vršila pri carinskem ravnateljstvu v Beogradu anketa vseh poklicanih činiteljev iz cele Jugoslavije. Posebno so bile zastopane trgovske in obrtne zbornice. Šlo je v prvi vrsti za to, ali naj se dosedanja carina, ki je bila veljavna za Srbijo, zviša, zniža ali popolnoma opusti. Z ozirom na finančne težkoče, v katerih se država danes nahaja, se je sklenilo, nasvetovati zvišanje carine. Sicer pa itak pri večini blaga carina odpade, ker se uvoz blaga večinoma vrši potom kompenzacije ali izmene, ker drugače danes sploh ni mogoče. Dalje se je tudi naglašalo pri posvetovanju, da ni priporočati uvoza blaga iz Reke. Tam se nahaja blaga v vrednosti okoli 80 milijonov. To blago so nakupili večinoma razni nerealni trgovci in verižniki. Precej tega blaga je plačanega z delnicami naših paroplovnih družb. Takim nepatriotičnim ljudem gotovo ni umestno omogočiti uvoz blaga. Naši delegatje so tudi nasvetovali, naj se čimprej reši carinsko vprašanje v naši mladi državi.

Ustanovitev obrtne zveze v Tržiču. Popoldne dne 16. marca t. l. se je vršil shod obrtnikov, ki je bil dobro obiskan od vseh strank, tudi iz Kranja je prišlo več gospodov. Predsedstvo je prevzel g. Rebolj iz Kranja in razložil pomen zadrug itd. K besedi se je oglasil tudi dr. Stanovnik iz Ljubljane in podal krasna navodila o združitvi in vzajemnosti, nakar je prišlo do izvolitve začasnega odbora. G. Peter Gregor predlaga sledeče gg.: Karl Ruech, Avgust Primožič, Blaž Jeglič, Ivan Papov, Peter Gregorc, Ivan Erlah, Aman Alfred. K besedi se je nato oglasil g. Potočnik iz Kranja in pozivljaj, naj se tudi tržiški obrtniki pridružijo Obrtnemu društvu v Kranju in škojji Loki, kar se je pa odklonilo, ker je v Tržiču večina obrtnikov že samostojno združenih. Govorilo je še več gospodov, na kar se je shod zaključil.

Občni zbor čevljarско-gospodarske zadruge v Tržiču se je vršil dne 16. marca t. l. Ker se vse združuje v centrale, družbe, zadruge itd., zato se je tudi pri nas izprožila misel, naj se taka prepotrebna zadruga ustanovi, in to se je izvršilo na tem občnem zboru. Predsednik pozdravi navzoče in otvori zborovanje. Nato da besedo g. dr. Mohoriču iz Ljubljane, ki govori o pomenu takih zadrug in priporoča, naj se vsi, kar je čevljarjev, združijo in vpišejo v to potrebno zadrugo, potem razloži natančno vse točke pravil. G. Gregorc predlaga, naj se takoj vsak, ki želi pristopiti k tej zadrugi, vpiše in plača delež, kakor tudi pristopnino, katera znaša 20 K, in delež 500 K. Nato govori g. dr. Stanovnik, ki tudi priporoča združenje, ker v zadrugištvu je moč in protiutež proti velikim tovarnam in kapitalistom. Sledila je volitev odbora, pri kateri so bili soglasno izvoljeni sledeči: Karl Golmajer, predsednik; Jožef Klofutar,

blagajnik; Ivan Papov, tajnik; Peter Gregorc, Ivan Jazbec, Franc Poljanc, Ivan Erlah, Ivan Poljanc, odborniki. Nadzorstvo: Štefan Demšar, predsednik; Jožef Štefe, Ignac Grašič, Maks Peharc, Maks Stegnar, Jožef Zepič. Deležev se je takoj vplačalo nad 36.000 K. Gospodarska zadruga je že pričela s svojim delovanjem in se krepko razvija, nakupuje razne vrste usnja za svoje člane. Nastopa pri vladi in vseh tvrdkah usnja, da pripomore do ugodnejših cen in blaga. Svojim članom je zadnji čas nakazala večjo množino usnja. Obrtniki, vsi v zadrugo, ker s tem se bomo rešili pogina od velekapitala.

Prijave iz demobilizacijske zaloge. V saperskem skladišču se nahaja večja množina tiskarskih črk iz svinca in mnogo lesenih klišejev, porabnih za tiskarne in litografije. Med demobilizacijskim blagom se nahaja tudi nekaj sodavičarskih strojev. Pismene prošnje za te stroje naj se pošljejo Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani. Istotako se nahajata v saperskem skladišču dva večja sodčka limetnega izvlečka cena 5 K za kilogram, Nadalje en manjši sodček nadomestka citronove kisline, cena 5 K za kilogram. Nakazila daje Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo.

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin.

Izdajatelj in založnik:

Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani.
Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tvrdka Fr. Štupica

v Ljubljani

priporoča svojo zalogo

železnine

in vsega orodja

Uzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Sodna ulica 11

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa računov, eskomptira menice itd.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z. o. z., Sodna ulica 11

sprejema naročila za vsa stavbena in druga opremna dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

Oddaja pa tudi v večjih množinah razna dela posameznim članom — obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

Delniška glavica: K 30,000.000.—.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana

Centrala:

Trst.

Sprejema vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Podružnice:

Dubrovnik,

Dunaj,

Kotor,

Metković,

Opatija,

Spljet,

Šibenik,

Zader.

Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Ekspozitura:

Kranj.

Prevzema borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Rezerve: nad K 10,000.000.—.

Pohištvo iz upognjenega lesa je trpežno,

Naročila sprejema tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva : udobno, poceni.

I. BAHOVEC nasl.

Duplica, p. Kamnik.

Kompletne oprave za hotele, gostilne, restavracije, kavarne, šole, zavode, gledišča, dvorane i. dr.

Fine z usnjem tapetane garniture za stanovanja. Založniki in trgovci dobe posebne popuste.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omeje. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vrtljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas.

Lastna zeljarna.

Stavbna pisarna :: IVAN OGRIN

Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno, po primerno nizkih cenah. ☐

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča **FRANJO CERAR**, tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

ORODJE

za kovače, ključavničarje, mizarje, inštalaterje, zidarje, tesarje je naprodaj pri „Obrtni centrali“ v Ljubljani, Sodna ulica 11. Prijave je pošiljati na ta naslov. Oziralo se bo v prvi vrsti na obrtnike - invalide.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani

Celovška cesta št. 90.